

6. osztály

Tanári példány

12. óra

1. Melyik azonos alakú szóra gondoltunk? A vonalak a betűk számának felelnek meg.¹

- a. fafajta – cselekvés, melyet cipőhöz vagy gyöngyhoz kapcsolhatunk: _ _ _ _
- b. kabátot akasztunk rá – halfajta: _ _ _ _ _
- c. a vér folyik rajta keresztül – kis patak: _ _
- d. rab – madárfaj: _ _ _ _ _
- e. az apály ellentéte – az áru értéke: _ _
- f. rágunk vele – a kezében tart: _ _ _

2. Kapcsold a megfelelő toldalékot a következő szavakhoz!²

- a. zsebkendő + *a tárgy ragja*:
- b. mellény + *a többes szám jele*:
- c. Dani + *a birtokjel*:
- d. megold + *a feltételes mód jele*:
- e. gyönyörű + *a középfok jele*:
- f. háza + *a birtoktöbbsesítő jel*:
- g. javít + *a múlt idő jele*:
- h. vasal + *a felszólító mód jele*:

3. Keress az alábbi mondatok igéihez rokon értelmű megfelelőt!³

- a. A juhász nagyot kurjantott juhaira.
- b. Béla bácsi elrohant a vonatra.
- c. A lányok jókedvűen beszélgettek.
- d. Tündike elmajszolta a csokoládét.
- e. A madár felszállott a legfelső ágra.
- f. Óvatosan a kapu felé tekintgetett.
- g. Kriszta elámult nővére ötletén.

¹ Bevezető feladat, önállóan oldhatják meg.

² A birtokjel és a birtoktöbbsesítő jel szokott nehezebben menni, azt átismételhetjük velük.

³ Itt nyugodtan aláhúzhatják az igéket a mondatban segítségképpen. Bár alsóban tanulják, és 6.-os anyag is, mégis van olyan gyerek, aki képes belekavarodni, összekavarni más szófajokkal.

4. Írd le helyesen az alábbi tulajdonneveket!

fekete tenger, thália színház, európai unió, mikszáth utca, erzsébet tér, szabadság híd, cseh köztársaság, dél amerika, keleti kárpátok, jános vitéz, margit sziget, adidas, balkán félsziget, magyar tudományos akadémia⁴

.....
.....
.....

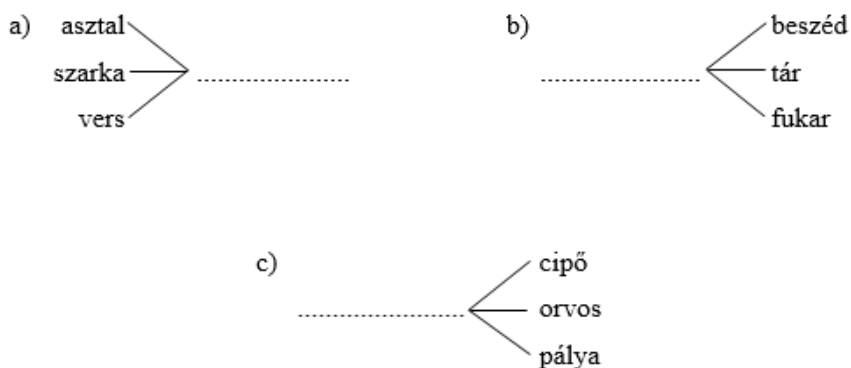
5. Manapság nagyon sok idegen kifejezést használunk. Nevezd meg az alábbi főnevek magyar megfelelőjét!⁵

computer: csetelés:
klaviatúra: klikkelés:
fotó: shoppingolás:.....

6. Húzd alá a szópárok helyesen írt tagját! Vigyázz, néhány esetben mindkét alak helyes.⁶

kevesellem – keveslem	utánam – utánnam	nőtök – nőttök
kisibbedik – kisebbedik	nagyoll – nagyol	rótak – róttak
egyesség – egyyesség	főjön – főjjön	újra – ujjra
akképp – aképp	efféle – eféle	ammiatt – amiatt
ezzel – evvel	affajta – afajta	hallgat – halgat

7. Az egymás alá írt három-három szóhoz ugyanaz az utótag, illetve előtag tartozik. Írd be a hiányzó szavakat!⁷

⁴ Ezt a feladatot érdemes egyedül megoldaniuk, majd az ellenőrzéskor a táblára felírni a helyes alakokat. Mindegyiknél mondjuk el szóban a szabályt, hogy rögzüljön! Elméletben erre az alkalomra már elérnek a földrajzi nevek helyesírásáig, de nem biztos, hogy mindenki.

⁵ Itt figyeljünk, hogy pontosan határozzák meg a megfelelő magyar kifejezést!

⁶ A szavaknál, amelyeket dőlt betűvel jelöltem (*a tanulóiban nem lesz benne*), kérdezzünk rá, hogy milyen mássalhangzó törvény érvényesül! Ezt nagyon nem szokták tudni.

⁷ Önállóan célszerű megcsinálniuk a feladatot rövid idő alatt. A felvételin is 2-3 perc van erre típusra.

8. Olvasd el figyelmesen az alábbi verset!

Hallgat az éjszaka,
nincs szava már.
Lombokon szél pihen,
nem muzsikál.

Titkokat lesni el-
indul a Hold.
Tengernyi zsákjából
álmokat old.

Észrevesz, éberem
ringat az ágy.
Szemedre csókot ad,
úgy megy tovább.

(Birtalan Ferenc: Órjárat)

Döntsd el, hogy igazak-e a versre az alábbi állítások! Válaszodat (*igaz* vagy *hamis*) írd a mondat utáni vonalra!

- a) Hét mondatból áll a vers. _____
- b) A versszakok 1. sorára a 3. sor rímel. _____
- c) Nincs benne hasonlat. _____
- d) A sorok szótagszáma megegyezik. _____
- e) Magyarázd meg, mire utal a következő sor!

„Lombokon szél pihen”
.....

9. Értelmezd az alábbi szólásokat, közmondásokat!⁸

- Egy bolond százat csinál.
- Egy fecske nem csinál nyarat.
- Száz szónak is egy a vége.
- Nem enged a negyvennyolcból.
- A lónak négy lába van, mégis megbotlik.
- Két szék közt a földre esik.

⁸ Közösen érdemes megoldani a feladatot, és nagyon kell figyelni a pontos jelentés meghatározására.

10. Pótold! Ly vagy j hiányzik az igékből?

bo.....ong, akadá.....oz,a.....gat, korcso.....ázik, bú.....ik, fo.....ik, fá.....,
kur.....ongat, vá.....kál, bo.....gat, furu.....ázik, ha.....lik, za.....lik, re.....t

11. Olvasd el az alábbi szöveget, és oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!⁹

A leggyorsabb állat

A leggyorsabb emlős (egyben a leggyorsabb szárazföldi állat is) a gepárd, amely vadászat közben alig pár másodperc alatt akár 97-110 km/h sebességre is felgyorsul.

A leglassúbb állat

A lassúság bajnoka kétségkívül a lajhár, amely kevesebb, mint 2 kilométert tesz meg óránként. A lajhárok idejük 80-90 százalékában nem csinálnak semmit, csak szunyókálnak és békésen emésztenek. Ha nem mozognak, talán észre sem lehet őket venni az erdőben.

A legnagyobb állat a vízben

A világon a legnagyobb emlős, amely valaha is élt ezen a Földön, bizony nem más, mint a kékbálna. Hogy mekkora ez a jószág? Néhányan már láttak 35-40 méter hosszút is, de általában 25 méter körüliek és 100-150 tonnásak. A szívük pedig akkora, mint egy kisebb kocsi. Borjaik 7 méteresén jönnek világra, melyek aztán a 35- 50 százalékos zsírtartalmú tejből napi 225 litert szopnak, amitől naponta 9 kilogrammot gyarapszanak.

A legnagyobb állat a szárazföldön

A legnagyobb szárazföldi emlős kategória győztese az afrikai elefánt, amely marmagassága 3 méter, súlya megközelítőleg 5400 kilogramm. Ennek a szürkés-barna, ráncos, szinte teljesen kopasz jószágnak csak a füle másfél méteres. Érdekesség, hogy füle formája épp olyan, mint Afrika. Az elefánt ideje legnagyobb részét evéssel tölti, fűvet, leveleket és gyümölcsöt fogyaszt, naponta akár 130-260 kilónyi is.

A legmagasabb állat

A magasság nyertese a zsiráf 6 méteres magasságával és körülbelül 1270 kg-jával. Magassága ellenére nagyon jól fut, rövid távon akár az 56 km/h sebességet is elérheti. A zsiráfborjú megszületésekor sem nevezhető éppenséggel csöppségnek a közel 60 kilójával és 2 méteres magasságával. Érdekes tény viszont, hogy a zsiráf hosszú nyaka mindössze 7 csigolyából áll, akárcsak az emberé vagy sok más emlősé. Afrikai szavannák lakója és növényevő.

a) Melyik állítás nem igaz? Karikázd be a betűjelét!

- A. A világ nagyobb szárazföldi állata az afrikai elefánt.
- B. A legnagyobb vízi állat kicsinye 7 méteresén jön a világra.

⁹ A szövegértést és a fogalmazását is meghatározott időre készítsék el! Erre az alkalomra már ezt a képességüket is fejleszteni kell, mert a felvételin sincs erre a két feladattípusra korlátlan idejük.

C. A lajhár idejének nagy részét alvással és emésztéssel tölti.

D. A zsiráf fülének formája az afrikai földrészt formázza.

b) Írd az alábbi jellemzők mellé a megfelelő állat nevét!

A. növényevő, kb. 1270 kg, magassága ellenére kitűnően fut:

B. teste kb. 25 m hosszú, kicsinyei naponta 9 kg-ot híznak:

C. húsevő állat, néhány másodperc alatt 100 km/h-ra gyorsul:

D. teste szürkés-barna színű, füle másfél méteres, növényevő:

c) Milyen hasonlóság van a zsiráf és az ember között?

.....
.....

d) Melyik a világon valaha élt legnagyobb emlős? Válaszodat támaszd alá adatokkal!

.....
.....

e) Fogalmazd meg saját szavaiddal, amit a lajhárról kell tudni! Ne másold le a szövegrészletet, hanem fogalmazd át!

.....
.....
.....

f) Rangsorold az állatokat saját szempontjaid szerint, pl. a legaranyosabb. Találj ki legalább öt kategóriát!

.....
.....
.....

12. Képzeld el, hogy milyen lehet egy 12 éves tanuló tanítási napja 2050-ben! Elbeszélő fogalmazásod 8 -10 mondatból álljon! Címet is adj az írásodnak!¹⁰

¹⁰ A fogalmazás a tanulói példányon külön, vonalazott oldalon van.